

**Vitalie STRUNGARU,**

șef al Catedrei pregătire militară și tactică specială  
a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, doctorand

**Alin BULBAȘ,**

lector al Catedrei pregătire militară și tactică specială  
a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI

### **MĂSURI CU CARACTER TACTIC ȘI ORGANIZATORIC CARE URMEAZĂ A FI ÎNTREPRINSE ÎN SCOPUL EVITĂRII PERICOLULUI LA CARE SUNT EXPUȘI COLABORATORII ORGANELOR AFACERILOR INTERNE AFLAȚI ÎN ZONELE CU RISC SPORIT DE VICTIMIZARE**

Acțiunile de curmare și lichidare a dezordinilor de masă nu numai au îmbogățit experiența organelor de drept, dar au demonstrat unele neajunsuri serioase în activitatea lor, care nu au fost curmate din motivul:

- lipsa unui sistem bine determinat de primire completă și la timp a informației de la locul incidentului;
- lipsa unui plan de acțiune bine gândit din timp la conducătorii organelor de interne în perioada inițială de apariție a evenimentelor;
- sosirea și dislocarea întârziată în locurile tulburărilor din motivele stării joase de luptă și disciplină, nepregătirii persoanelor cu funcții de răspundere pentru activitate în situații extreme, în unele cazuri organele de drept nu luau măsuri de curmare a tulburărilor până la sosirea șefului operativ superior;
- lipsa unei analize și decizii juste despre faptul unde este necesar de a concentra forțele de bază, pentru lichidarea focarului principal;
- alegerea incorectă a locului de dislocare a statului-major de conducere a operației speciale.

Colaboratorii poliției împreună cu militarii Trupelor de carabinieri nu mai rar execută serviciul de fapt, socotit ca și cazuri excepționale sau stări de urgență, de asediu și de război.[1] Dezordinile interioare și situațiile încordate pot duce la situații când statul nu poate să le țină sub control în legătură cu condițiile create și cu ajutorul acelor mijloace pe care le au la dispoziție. Această situație poate fi destul de agravantă, ce poate amenința existența puterii statale democratice alese.

Astfel, succesul curmării dezordinilor de masă depinde în mare măsură de acțiunile corecte, rapide și coordonate ale organelor de interne și trupelor de carabinieri, fapt care este imposibil fără planificarea preventivă cu antrenamente corespunzătoare ale acestor acțiuni, pregătirea specială a forțelor implicate, menținerea lor într-o permanentă stare de pregătire de luptă ridicată.

În timpul desfășurării manifestațiilor în masă se implică următoarele tipuri[2] de subdiviziuni: puncte mobile ale poliției, grupe de patrulare, grupe operative, grupe de înregistrare și documentare, posturi de pază a obiectivelor, posturi de reglare

a circulației,[3] posturi de trecere și control, lanțuri de polițiști (carabinieri), grupe de escortare a participanților, rezerve etc. În legătură cu schimbarea stării operative, Statul-Major Operativ elaborează și ia hotărâri adecvate, le aduce la executare, înainteză subalternilor sarcini suplimentare, iar dacă situația se schimbă considerabil, se manevrează cu ele în scopul menținerii echilibrului de forțe.

Practica demonstrează că situația tensionată apare atunci când anumiți factori condiționați au un caracter neobișnuit, neașteptat, amenință integritatea organismului uman, pun sub semnul întrebării reușita acțiunilor ce urmează să se desfășoare, care conduc la elaborarea unor decizii viabile.

Riscul este fenomenul psihologic complex, rezultând din raportul dintre probabilitatea reușitei și cea a eșecului unei acțiuni, îndreptate spre atingerea unui obiectiv – victoria. Gradul de risc este direct proporțional cu probabilitatea eșecului și cu gradul de conștientizare a acestei probabilități. În sens propriu, de risc se poate vorbi numai în cadrul situațiilor cu caracter întâmplător, unde, ca urmare a prezenței factorului „întâmplare”, deznodământul nu poate fi prevăzut cu certitudine. Pentru cadrele Ministerului de Interne problema care se pune vizează condițiile în care trebuie acceptat sau respins riscul, plecând de la faptul că riscul de a pierde mult și a câștiga puțin nu a fost niciodată o soluție viabilă. Evitarea riscului, când situațiile impun acțiuni energice, are consecințe la fel de negative ca și aventura. În situațiile tot mai complexe, ce apar pe timpul îndeplinirii unor misiuni dificile, majoritatea colaboratorilor sunt supuși la o anumită tensiune psihică, ce poate căpăta, din diferite motive, dimensiuni amplificate, cu consecințe dintre cele mai diferite asupra comportamentului său, ce nu poate fi intuit cu precizie, el depinzând de o serie de factori organizaționali, psihologici, psihosociali și de altă natură.[4]

Efectivele MAI, aflate în diferite misiuni permanente sau temporare, sunt antrenate în situații care evoluează cu rapiditate, în direcții imprevizibile. Pericolul de a fi atacat de către indivizi izolați sau grupuri de infractori periculoși, eforturile mari, epuizate constrâng cadrele de poliție și militarii în termen să acționeze la limitele posibilităților de adaptare.

Ar fi bine să evidențiem faptul că factorii ce definesc o situație tensionată și de risc nu au aceeași semnificație pentru toate categoriile de personal. Oboseala, insuficiența hranei, variațiile excesive de temperatură, zgomotul etc. sunt suportate în mod diferit de către participanții la misiune, chiar dacă, într-un fel sau altul, fiecare în parte este afectat. Totodată, unele componente ale situației operative, factorul timp și spațiu, volumul de informații și veridicitatea lor afectează într-o măsură foarte mare cadrele cu funcții de conducere și de răspundere. Astfel, atât exagerarea stării periculoase, cât și subaprecierea acesteia pot avea implicații negative deosebite în planul mobilizării psihice pentru executarea misiunii.

Au fost și cazuri când colaboratorii, mai ales cei cu funcții de conducere, în condiții normale au avansat prin erudiție și capacități organizatorice (antrenamente de comandament, aplicații tactice etc.), iar în situații complicate s-au pierdut, au manifestat lipsă de curaj și răspundere, au provocat eșecuri datorită nehotărârii sau nervozității accentuate și chiar au dat dovadă de lașitate.[5]

Este necesar să precizăm că situația de risc și riscul ca atare pot și trebuie raportate la două coordonate:

- situația de risc sau riscul localizat la nivelul normelor și valorilor apărute prin lege sau alte acte normative (activitatea la care și efectivele MAI trebuie să-și aducă contribuția) care sunt amenințate;
- implicațiile posibile ale situațiilor de risc și riscului la nivelul efectivelor MAI, care urmează să întreprindă misiuni specifice pentru asigurarea stării de legalitate în cazul dat.

Tot aici, trebuie să fie explicat și faptul că libertatea acțiunii executanților în timpul misiunii poate fi circumscrisă numai cadrului legislativ în vigoare și asumării proprii responsabilități pentru alegerile făcute și comportamentele manifestate.

Asumarea riscului devine pentru angajații MAI una din obligațiile de serviciu. Pentru a fi mai expliciti, reținem atenția la faptul că în toată lumea, unor profesii, așa cum sunt militarii, minerii, polițiștii, carabinierii, pompierii etc., le sunt asociate riscuri personale sporite și obligația profesională de a și le asuma frecvent. Asumarea riscului, ori de câte ori apărarea valorilor și normelor protejate prin legislația în vigoare o impune, mergând, dacă este cazul, până la sacrificiul suprem, este datoria polițistului.

În situații de dezordini, produse în prezent cu participarea maselor de oameni, incompatibilitatea intereselor de grup va cauza antragonisme mutuale între grupurile rivale. În timpul manifestațiilor de masă, de cele mai multe ori, participanții rămân anonimi, se pierd în masă. Răspunderea personală scade, deoarece ea se difuzează, se împarte între participanți, ceea ce poate cauza agresiuni. Nu trebuie uitat că manipularea polițiștilor la astfel de evenimente și situații tensionate va fi precedată de responsabilitatea proprie și că folosirea violenței trebuie evitată pe cât posibil, deci concluzia finală constă în aceea că folosirea forței de către poliție scade atunci când ei devin responsabili pentru acțiunile lor și când se stabilește o regulă care se cere să fie respectată.

Este de amintit și folosirea corectă de către comandanți și șefi a stimulării, a sistemului recompensă-pedeapsă. Practica a confirmat că stimularea pozitivă a colaboratorilor sub forma sublinierii necesității acțiunii, a consecințelor pozitive ale acesteia pentru societate, pentru prestigiul consolidat sau câștigat după îndeplinirea misiunii de către unitate și fiecare membru în parte, dar nu public se caută eșecurile și se denumesc din efectivul (rangul) subalternilor etc. Recompensa morală (materială), ce se acordă celor ce s-au evidențiat, este mult superioară ca efect psihologic și mobilizator față de aplicarea măsurilor disciplinare severe în caz de nereușită.[6]

Specificăm în continuare Legea care a fost abrogată sub nr.560-XIII din 21.07.1995 „Cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor și înlocuită cu Legea privind întrunirile nr. 26-XVI din 22.02.2008 Monitorul Oficial nr.80/261 din 22.04.2008 [7]. În legea actuală (1) întrunirile pot fi organizate de către persoane fizice cu capacitate deplină de exercițiu, de către grupuri de persoane, precum și de către persoane juridice. (2) Minorii ce au 14 ani împliniți, precum și persoanele declarate incapabile pot organiza întruniri doar împreună cu o persoană cu capacitate deplină de exercițiu.

Este de atras atenția la locul desfășurării întrunirilor, în legea precedentă se menționa o distanță-limită de desfășurare a întrunirilor la 25-50 de metri de la

sediul organelor administrației publice, Parlament, Guvern etc.

Dar legea actuală nu specifică aceste momente, și deducem că această situație pune în pericol paza și securitatea obiectivelor de importanță deosebită (cum ar fi: Președinția, Parlamentul, Guvernul, sediile ministerelor, ambasadale etc.). Organelor de menținere a ordinii publice și pază a acestor obiective le este greu să țină sub control situația, să manipuleze forțele sau să disperseze mulțimea, precum că cu atât mai mult și minorii pot fi prezenți în mulțime, de aceea se creează o situație destul de complicată ce ține de folosirea măsurilor cu caracter tactic pentru paza și apărarea obiectivelor, totodată se pune în pericol și sănătatea atât a persoanelor din mulțime, cât și a colaboratorilor de poliție în îndeplinirea misiunilor care sunt puse în fața lor.

Persistă și o altă specificare în legea actuală cu privire la întruniri, precum că pentru a organiza o întrunire, e nevoie doar de informarea primăriei despre intenția de desfășurare a întrunirii (ulterior în legea precedentă pentru organizarea întrunirii era nevoie de permisiunea primăriei); primăria poate interzice desfășurarea întrunirilor doar prin intermediul judecății (mai devreme putea interzice desfășurarea întrunirilor prin decizie proprie); rezultă explicit că în legea precedentă existau unele principii și termene de desfășurare a întrunirilor, ce permitea organelor de ordine să analizeze situația, să colaboreze din timp cu organizatorii întrunirilor pentru a stabili ruta de deplasare, numărul de participanți la această întrunire, precum și componența forțelor de ordine pentru protejarea protestatarilor și a obiectivelor care vor fi pichetate.

Deci pentru asigurarea ordinii de drept în timpul manifestărilor în masă, inclusiv în timpul adunărilor publice este necesar de cunoscut nu numai care este răspunderea juridică a participanților, dar și e necesar de luat în considerare drepturile persoanelor care nu participă la asemenea acțiuni. Asigurarea ordinii publice rezultă din faptul de a da posibilitatea persoanelor de a se folosi de drepturile lor juridice, fără a cauza prin aceasta daune drepturilor altor persoane.

La desfășurarea manifestărilor în masă misiunile de bază ale colaboratorilor poliției sunt:

- acordarea de ajutor administrației și organizatorilor ce desfășoară manifestări;
- controlul respectării regulilor stabilite;
- preîntâmpinarea și curmarea posibilelor infracțiuni și încălcări;
- asigurarea ordinii de drept pe teritoriul deservit, îndeosebi după terminarea manifestării.

Colaboratorii de poliție trebuie să ia în considerare situațiile operative complicate, caracterizate printr-un număr mare de încălcări, din considerentul adunării mulțimii de oameni, îndeosebi prezența lor în stare de ebrietate alcoolică. În timpul manifestărilor în masă destul de greu este de a ține sub control situația înconjurătoare, de a realiza manevra cu forțele. Important este a distinge problemele de folosire a forței și a mijloacelor speciale referitoare la participanții la adunări și demonstrații. În particular, persoanele din mulțime nu prezintă o mulțime omogenă, unde toți se comportă asemănător.[8] Aceste observări confirmă concluzia că persoanele sunt individualități și aceasta înseamnă că fiecare dintre ele iau hotărârea de sine stătător. Dacă cineva din gloată ia o piatră pentru a o arunca în colaboratorii organelor de

drept, aceasta nu conduce automat la izbucnirea actelor de violență.

Prin dispersarea adunărilor contraindicate cu caracter nonviolent, persoanele cu funcții de răspundere responsabile de asigurarea ordinii publice vor evita folosirea forței și dacă aceasta nu este posibil, se vor limita la folosirea lor necesară minimă. Prin dispersarea manifestațiilor cu caracter violent, persoanele responsabile pentru asigurarea ordinii publice pot folosi mijloacele speciale, numai în cazurile în care nu mai este posibil a folosi alte metode de mediere și convingere, și numai în acea măsură în care există necesitatea minimă și numai în cazurile prevăzute în articolele 14, 15, 16 ale legii cu privire la poliție din 18 decembrie 1990.[9]

Deci pregătirea cadrelor colaboratorilor de poliție și a militarilor în termen, care urmează să execute misiuni în situații tensionate și de risc crescut, are un caracter complex ce ține de măsuri, ca de pildă: a dezvolta curajul, deprinderile, trecerea barierelor de stare emoționată, a preîntâmpina și a aduce la cunoștință răspunderea pentru depășirea atribuțiilor de serviciu, la fel, pregătirea vizează personalitatea umană în ansamblu și se realizează pe parcursul întregii carieri.[10] Prin acțiuni, procedee și metode specifice trebuie să se asigure, concomitent cu deprinderile necesare, formarea și dezvoltarea calităților morale și psihologice ale efectivelor, calități ce condiționează rezistența psihică la factori perturbanți, creșterea disponibilității adaptive în condițiile sporirii complexității ori diversificării sarcinilor și misiunilor încredințate.

#### **Bibliografie:**

1. Legea privind regimul stării de urgență, de asediu și de război nr.212-XV din 24.06.2004, Publicat la 06.08.2004 în Mon. of. nr. 132-137 art Nr : 696, Modificat prin LP146-XVI din 27.06.08, [Mon. of. nr.134-137/25.07.08 art.529.](#)
2. Gl. dr. George Seritan, col. dr. Țuțu Pișleag, *Istoria Jandarmeriei Române*, Ed. Bren, București, 2004.
3. M. Birgău, Gr. Beșleaga, *Pregătirea profesională a trupelor de carabinieri. Material didactic*, Chișinău, 2002.
4. *Organizarea, conducerea misiunilor de ordine și pază cu ocazia adunărilor și manifestațiilor publice. Studiu metodic*, Br.AOLP a MI România. Uz de serviciu, nr.10.
5. N. Gegea, I. Stîncă, V. Ilie, *Pregătirea efectivelor Ministerului de Interne*, Uz de serviciu, nr. 20.
6. Gr. Beșleaga, *Activitatea unităților speciale în timpul desfășurării manifestațiilor publice, tulburărilor și dezordinilor de masă*. Pentru uz de serviciu, Chișinău, 1998.
7. Legea privind întrunirile nr. 26-XVI din 22.02.2008, Monitorul Oficial nr.80/261 din 22.04.2008. Parlamentul adoptă prezenta lege organică.
8. *Caracteristici psihologice ale mulțimii umane. Studiu metodic*, Br. AOLP al MI România. Uz de serviciu, nr. 23.
9. Legea Republicii Moldova nr.416-XII din 18 decembrie 1990 cu privire la poliție, titlul IV, art.15, (*Moldova suverană*, nr. 22-23 din 30 ianuarie 1991; *Veștile Sovietului Suprem și ale Guvernului RSS Moldova*, 1990, nr. 12; republicată în Mon. Of. nr. 17-19al RM din 31 ianuarie 2002, pag. 4); Legea Republicii Moldova nr. 806 – XII din 12 decembrie 1991 „Cu privire la trupele de carabinieri”, cu modificări sub

nr. 74-XVI din 12 mai 2005, Cap. IV, Folosirea mijloacelor speciale și a armei de foc, art. 14 Folosirea mijloacelor speciale, lit. b) - la curmarea tulburărilor de masă și încălcării în grup a ordinii publice; Prezidiul Parlamentului Republicii Moldova adoptă hotărârea nr. 1275-XII din 15 februarie 1993 „Cu privire la aprobarea mijloacelor speciale și a regulilor de aplicare a acestora de către colaboratorii organelor de interne și militarilor trupelor de carabinieri”.

10. *Dezvoltarea curajului și formele de manifestare a fricii*, Br. AOLP a MI România. *Studiu metodic*. Uz de serviciu, nr. 21.